

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ПРОГРАМИ

допризовної підготовки

**(для вищих навчальних закладів I і II рівнів акредитації,
професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів)
рекомендованих до виконання
навчальними закладами всіх типів
у 2003 — 2004 навчальному році**

Предмет «Допризовна підготовка» є обов'язковою загальноосвітньою навчальною дисципліною, яка має на меті надання молоді необхідних знань про законодавство України з питань військової служби та захисту Вітчизни; основних положень Воєнної доктрини держави; призначення Збройних Сил та інших військових формувань України, їх характерні особливості; засвоєння основ військової справи, цивільного захисту і медико-санітарної підготовки; здійснення психологічної та фізичної підготовки до військової служби.

У процесі вивчення предмета учні набувають практичних вмінь і навичок, необхідних в умовах воєнної та техногенної небезпеки.

Згідно указу Президента України № 948 від 25.10.2002 року «Про Концепцію допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді» допризовна підготовка включається до інваріантної частини навчального плану з загальним обсягом її проведення не менше як 140 навчальних годин у навчальних закладах усіх категорій.

Типовими навчальними планами на 2001-2005 роки, затвердженими наказом Міністра освіти і науки України № 342 від 25.04.2001 р. передбачено два варіанта здійснення допризовної підготовки:

1) Предмет вивчається в обсязі однієї години на тиждень за рахунок годин інваріантної складової навчального плану і однієї години за рахунок варіантної складової навчального плану.

2) Предмет вивчається в обсязі однієї години на тиждень протягом всього навчального року та методом навчально-польових зборів в 10-му та 11-му класі по 35 навчальних годин на кожному зборі.

Згідно з варіантами проведення занять пропонуються дві програми допризовної підготовки.

I. Програма допризовної підготовки, яка розроблена педагогічним колективом кафедри військової підготовки Миколаївського державного університету узгодженою з Міністерством оборони та рекомендованою рішенням всеукраїнської науково-методичної конференції з питання: «Шляхи реалізації Концепції допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання» (25 - 27.02.2003 року м. Миколаїв)*

II. Програма допризовної підготовки, яка розроблена викладачем Національної академії оборони України полковником Рудюком С.П.**

Юнаки, які за станом здоров'я та за віросповіданням не проходять допризовної підготовки залучаються до занять з основ медико-санітарної підготовки та основ цивільного захисту, що проводяться з дівчатами. Надається розподіл годин для проведення таких занять.

Зважаючи на те, що загальноосвітніми дисциплінами «Здоров'я і культура», «Основи безпеки життєдіяльності», «Біологія», «Географія», «Правознавство», «Історія» тощо в основній і старшій школі передбачено вивчення окремих тем з розділів «Основи військової справи», «Основи цивільного захисту», «Основи медико-санітарної підготовки», тому, з метою більш якісного вивчення допризовної підготовки, необхідно оптимально використовувати між предметні зв'язки.

Здійснення військово-патріотичного виховання у навчальному закладі повинно включати в себе, крім опрацювання основних розділів, також вивчення традицій, історії, духовної спадщини, символіки, звичаїв українського народу, національної гідності, культури міжнаціональних відносин, морально-психологічних якостей громадянина, патріота, захисника Вітчизни. Ці завдання реалізуються також на уроках історії та географії України, української мови і літератури, інших предметів, у системі позаурочної та позашкільної освіти.

У спеціалізованих класах, військових ліцеях, ліцеях з посиленою військово-патріотичною підготовкою, центрах допризовної підготовки поглиблене вивчення предмета здійснюється за рахунок годин інваріантної та необхідної кількості годин варіативної складової навчального плану.

Організація і проведення навчально-польових занять планується керівником навчального закладу відповідно до діючих вимог.

Навчально-польові заняття можна проводити поетапно (по мірі вивчення тем (розділів) по суботах, у кінці першого семестру та навчального року.

Особливу увагу слід звернути на організацію навчально-польових занять у районах, що зазнали радіоактивного забруднення і вимагають дотримання відповідних заходів безпеки.

Оцінювання рівня засвоєння учнями програмованого матеріалу з допризовної підготовки здійснюється відповідно «Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти», розроблених на виконання рішення колегії Міністерства освіти і науки України від 17.08.2000 р. спільного наказу Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України «Про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної освіти» від 04.09.2000 р., № 428/48

Клименко Микола Миколайович, провідний спеціаліст Головного Управління змісту освіти Міністерства освіти і науки України
Палагеша Володимир Олексійович, начальник навчальної частини — заступник начальника кафедри військової підготовки

*Не публікується у цьому електронному виданні.

**Публікується нижче..

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА
допризовної підготовки
(для вищих навчальних закладів I і II рівнів акредитації,
професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів)
викладача Національної академії оборони України
полковника РУДЮКА С.П.

Пояснювальна записка

Допризовна підготовка організовується і проводиться у відповідності до Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу», Положення про допризовну підготовку, Концепції допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді і цієї Програми в обсязі 140 годин в межах інваріантної частини навчального плану.

Допризовна підготовка молоді проводиться з метою:

- підготовки до захисту Батьківщини і військово-патріотичного виховання;
- її підготовки до активної участі в забезпеченні повноцінного тривалого життя в природних, антропогенних та соціальних умовах, які постійно змінюються; збереження життя і здоров'я у надзвичайних ситуаціях та військових конфліктах з урахуванням власних особливостей;
- підготовки до служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством;
- надання першої допомоги.

Одне з головних завдань допризовної підготовки полягає у військово-патріотичному вихованні молоді, яке сприяє утвердженню в її свідомості історично притаманних українському народові високих моральних якостей, вихованню патріотизму і відданості Вітчизні.

Допризовна підготовка є обов'язковим навчальним предметом, проводиться протягом всього навчального року і включається до інваріантної частини навчального плану.

Для поглиблення вивчення курсу допризовної підготовки використовуються навчальні години, передбачені варіантною частиною навчального плану, організовується гурткова робота, а також надається можливість навчання в спеціалізованих класах, військових ліцеях, ліцеях з посиленою військово-фізичною підготовкою, центрах допризовної підготовки та навчальних закладах Товариства сприяння оборони України.

Планування допризовної підготовки здійснюється у відповідності з вимогами цієї Програми і повинне забезпечувати повне і якісне її виконання, вивчення основ військової справи у тісному зв'язку з іншими предметами, послідовності у проходженні тем і розділів програми з використанням навчально-матеріальної бази школи.

Учителі допризовної підготовки під час викладання предмета поєднують його з окремими темами з історії, літератури, математики, фізики, хімії, біології, правознавства, основ безпеки життєдіяльності, фізичної культури та ін.

Заняття з допризовної підготовки включаються в загальний розклад занять школи.

У позакласний час організовується демонстрація військово-навчальних та військово-патріотичних кіно- (відео-) фільмів, проводяться заняття гуртків з вивчення основ військової справи, відвідування військових частин і заняття за програмами факультативного курсу і спецкурсів.

З дівчатами заняття з основ військової справи, за їх бажанням, проводяться спільно з юнаками.

Дівчата, а також юнаки, які за станом здоров'я і з причин релігійного характеру не проходять допризовної підготовки, залучаються до занять з основ медико-санітарної підготовки та цивільного захисту.

На заняттях і позакласних заходах з військово-патріотичного виховання відносини між учнями і викладачами допризовної підготовки базуються на вимогах загальновійськових статутів в обсязі тем, що вивчаються.

Учні приходять на заняття одягнуті, по можливості, в сорочку з краваткою і берет кольору полину. Носіння військової форми одягу викладачеві допризовної підготовки під час проведення занять є обов'язковим.

Тематичне оцінювання є основною формою оцінювання, а поточне — є справою кожного конкретного вчителя, який приймає рішення про його доцільність чи недоцільність.

Контрольні заняття проводяться викладачем допризовної підготовки згідно програми з метою визначення рівня знань і практичних навичок учнів з допризовної підготовки.

В атестат про середню освіту виставляється підсумкова оцінка.

Для надання допомоги школам в організації, проведенні допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання учнів начальники гарнізонів спільно з військовими комісаріатами і штабами цивільної оборони закріплюють (в порядку шефства) за ними військові частини, військові навчальні заклади, військові кафедри цивільних вузів, курси (учбові пункти) цивільної оборони.

Командири військових частин, начальники військових навчальних закладів, військових кафедр та курсів (учбових пунктів) цивільної оборони надають для проведення занять школам тири, стрільбища, учбові поля у час, вільний від підготовки військ; виділяють зброю, боєприпаси, імітаційні засоби і прилади радіаційної та хімічної розвідки і знайомлять учнів з технікою та озброєнням підрозділів, життям і побутом військовослужбовців.

Тематичний план

№ п/п	Розділ	Загальна кількість годин	У навчальних закладах				Навчально-польові збори				ОСОТ
			10 клас		11 клас		10 клас		11 клас		
			1-й рік навчання	2-й рік навчання	1-й рік навчання	2-й рік навчання	1-й рік навчання	2-й рік навчання			
1	Збройні Сили України в минулому і сьогоденні. Організація і нормативно-правова база діяльності	7	5	-		2	-			7	
2	Основи військової справи	69	26	-		29	14			69	
3	Прикладна фізична підготовка	21	-	17		2	-			21	
4	Основи цивільного захисту	21	-	11		-	10			21	
5	Основи медико-санітарної підготовки	8	-	-		-	8			8	
6	Психологічна підготовка	6	-	5		-	1			6	
	Контрольні заняття	8	2	2		2	2			8	
	РАЗОМ	140	35	35		35	35			140	

* Примітка: ОСОТ — оборонно-спортивні оздоровчі табори.

** Психологічна підготовка вивчається паралельно з вивченням розділів 1 — 5.

I. Збройні Сили України в минулому і сьогоденні.

Організація і нормативно-правова база діяльності

1. Вступне заняття (1 год.)

Розвиток національних Збройних Сил — необхідна умова існування і зросту могутності Української Держави.

Готування до захисту України, служба в її Збройних Силах — конституційний обов'язок кожного громадянина. Зміст програми допризовної підготовки, завдання кожного розділу, види і порядок проведення занять. Обов'язки і правила поведінки учнів на заняттях.

2. Збройні Сили України (6 год.)

Тема 1. Нормативно-правова база з військових питань (1 год.)

Заняття 1. (1 год.) Законодавство України з питань оборони та проходження військової служби.

Тема 2. Історія українського війська (3 год.)

Заняття 1 (1 год.) Українське військо у стародавній та княжий періоди нашої історії.

Заняття 2 (1 год.) Військове мистецтво українських козаків.

Заняття 3 (1 год.)* Боротьба українського народу за своє національне визволення у XX ст. Участь українців у Першій і Другій світових війнах.

Тема 3. Збройні Сили та інші військові формування України на сучасному етапі їх розвитку (2 год.)

Заняття 1. (1 год.) Створення, призначення і склад ЗС України та інших військових формувань. Керівні органи ЗС України. Види, роди військ, їх призначення та бойові можливості.

Заняття 2. (1 год.)* Командні, інженерно-технічні, виховні кадри. Військові навчальні заклади України. Правила прийому, готування і вступ до них.

II. Основи військової справи

1. Статuti Збройних Сил України (6 год.)

1. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України. Військовослужбовці та взаємовідносини між ними (3 год.)

Заняття 1. (1 год.) Загальні обов'язки військовослужбовців. Обов'язки рядового (матроса). Військові звання, знаки розрізнення і форма одягу. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням.

Порядок віддання й виконання наказів. Про військову ввічливість і поведінку військовослужбовців.

Військова присяга — клятва на вірність Українському народові, її значення і порядок прийняття.

Заняття 2. (1 год.)* Розміщення військовослужбовців. Приміщення роти (сотні), навчальні містечка, спортивна база, солдатська їдальня, медичний пункт. Підтримання внутрішнього порядку. Розподіл часу та повсякденний порядок.

Заняття 3. (1 год.)* Добовий наряд. Тренування виконання обов'язків днювальника роти (сотні).

Тема 2. Дисциплінарний статут Збройних Сил України. Військова дисципліна (1 год.)

Військова дисципліна, її суть і значення. Обов'язки військовослужбовців із зміцнення військової дисципліни, заохочення та стягнення, що застосовують до солдатів (матросів).

Тема 3. Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України (2 год.)

Заняття 1 (1 год.) Призначення та завдання вартової служби. Стійка. Її обладнання та оснащення. Права та обов'язки осіб варті. Порядок заряджання та розряджання зброї. Способи охорони об'єкта.

Заняття 2 (1 год.)* Практичне навчання виконання обов'язків стійкового. Внутрішній порядок у вартях.

2. Муштровий вишкіл (9 год.)

Тема 1. Стройовий статут Збройних Сил України (1 год.)

Тема 2. Муштрові хватки й рух без зброї (4 год.)

Заняття 1 (1 год.)* Лади та керування ними. Підготовочка і виконавча команди. Обов'язки військовослужбовців перед шикуванням і в ладу.

Муштрова постава. Виконання команд: «ЗАПРАВИТИСЬ» і «Шапки (шапку) з голо-ВИ (на голо-ВУ)». Поверти на місці.

Заняття 2 (1 год.)* Рух рівним і похідним кроком. Поверти під час руху.

Заняття 3 (1 год.)* Виконання військового вітання на місці й під час руху.

Вихід із ладу, повернення в лад. Підхід до начальника та відхід від нього.

Заняття 4 (1 год.)* Тренування у виконанні муштрових хватів і руху без зброї.

Тема 3. Муштрові хватки і рух зі зброєю (2 год.)

Заняття 1 (1 год.)* Муштрова постава зі зброєю. Виконання хватів зі зброєю на місці.

Заняття 1 (1 год.)* Поверти та рух зі зброєю.

Тема 4. Лади відділення (рою) (2 год.)

Заняття 1 (1 год.)* Шикування відділення (рою) в розгорнений стрій. Розмикання і змикання відділення (рою) на місці. Перешикуння відділення (рою) на місці з лави у дволову й навпаки. Перешикуння відділення (рою) з розгорненого ладу в колону і навпаки.

Заняття 2 (1 год.)* Похідний крок. Перешикуння з колони в ряд у дворяд і навпаки. Виконання військового вітання відділення (рою) у ладу на місці та під час руху. Відповідь відділення (рою) на вітання та поздоровлення.

Сигнали управління ладом.

3. Вогнева підготовка (32 год.)

Тема 1. Дрібнокаліброва гвинтівка (2 год.)

Заняття 1 (1 год.) Призначення й будова частин і механізмів гвинтівки, сутність роботи частин гвинтівки, порядок її заряджання. Розбір і збирання гвинтівки, її чищення і змащення.

Заняття 2 (1 год.)* Прийоми стрільби з дрібнокалібровою гвинтівкою. Особливості приготування, проведення стрільби, розряджання. Заходи безпеки під час поводження з гвинтівкою і набоями, можливі затримки під час стрільби, порядок їх усунення.

Тема 2. Автомат АК (6 год.)

Заняття 1 (1 год.) Призначення, бойові властивості, загальна будова і робота частин автомата.
Заняття 2 (1 год.)* Послідовність неповного розбору та складання автомата.
Робота частин і механізмів під час поодиночої та автоматичної стрільби.
Заняття 3 (1 год.) Приладдя до автомата, порядок його чищення, змащення і зберігання. Порядок контрольного огляду автомата рядовими та сержантами.
Заходи безпеки при поводженні з автоматом і набоями.
Заняття 4 (1 год.) Підготовка автомата до стрільби. Можливі затримки і несправності під час стрільби і способи їх усунення.
Спорядження магазину набоями і порядок заряджання автомата.
Особливості АК-74 та АКС-74У.
Заняття 5 (2 год.) Кулемети РКК і КК. Характеристика. Призначення, бойові можливості.

Тема 3. 9-мм пістолет ПМ (2 год.)

Заняття 1 (1 год.) Призначення і бойові властивості. Загальна будова і робота частин і механізмів пістолета. Розбір і збирання пістолета, його чищення, змащення і зберігання.

Заняття 2* (1 год.) Прийоми стрільби з пістолета.
Правила стрільби з пістолета.

Тема 4. 7,62 мм снайперська гвинтівка СВД (3 год.)

Заняття 1 (1 год.) Призначення і бойові властивості снайперської гвинтівки.
Основні частини і механізми снайперської гвинтівки, їх робота під час стрільби.
Заняття 2 (1 год.)* Розбір і складання снайперської гвинтівки.
Будова частин і механізмів снайперської гвинтівки, приладдя і набоїв.
Робота частин і механізмів снайперської гвинтівки.
Заняття 3 (1 год.)* Прийоми і правила стрільби із снайперської гвинтівки.

Тема 5. Ручний протитанковий гранатомет РПГ-7 (2 год.)

Заняття 1 (1 год.) Протитанкові гранатомети. Призначення і класифікація гранатометів.
Будова ручного протитанкового гранатомета РПГ-7, поводження з ним, догляд і збереження.
Заняття 2 (1 год.)* Прийоми і правила стрільби з ручного протитанкового гранатомета.

Тема 6. Основи і правила стрільби (3 год.)

Здійснення пострілу і його періоди. Початкова швидкість кулі, її вплив на стрільби. Прикладання, відбій зброї і кут вильоту.
Утворення траєкторії, прямий постріл, прикритий, уражуваний і мертвий простір та їх практичне значення.
Способи визначення дальності стрільби і застосування формули тисячної.

Тема 7. Ведення вогню з місця по нерухомих цілях і цілях, що з'являються (12 год.)

Заняття 1 (1 год.) Заходи безпеки на заняттях. Влучність стрільби. Вибір цілі, прицілу і точки націлювання по нерухомих цілях.
Заняття 2 (2 год.)* Умови виконання вправ стрільби з дрібнокалібрової гвинтівки. Приготування до стрільби. Проведення стрільби, її припинення. Виконання вправ стрільби з дрібнокалібрової гвинтівки.
Заняття 3 (5 год.)* Удосконалення знань з будови автомата. Вирішення вогневих завдань. Перевірка знань з будови автомата, заходів безпеки, умов виконання та виконання початкової вправи зі стрільби з автомата.
Заняття 4 (4 год.)* Пневматична зброя. Умови виконання вправ стрільби. Виконання вправ стрільби з пневматичної гвинтівки і пневматичного пістолета.

Тема 8. Матеріальна частина, прийоми і правила метання ручних гранат (2 год.)

Заняття 1 (1 год.) Призначення, бойові властивості, будова і робота частин та механізмів ручних гранат. Учбові та учбово-імітаційні гранати. Порядок огляду і підготовки гранат до кидання.
Заняття 2 (1 год.)* Заходи безпеки під час поводження з ручними гранатами. Вивчення прийомів і правил кидання ручних гранат. Виконання 1-ї вправи з метання ручних відламкових гранат. Виконання 2-ї вправи метання ручних відламкових гранат.

4. Тактична підготовка (22 год.)

Тема 1. Основи бойових дій та організаційно-штатна структура механізованого відділення (рою), взводу (чети), роти (сотні) (4 год.)

Заняття 1 (1 год.) Поняття про бій. Характеристика сучасного бою, його мета. Види бою.
Вогонь і його значення в бою. Система вогню. Види вогню. Поняття про маневр. Види маневру в бою.
Заняття 2 (1 год.) Організаційно-штатна структура механізованого відділення (рою), взводу (чети), роти (сотні). Штатне озброєння та бойова техніка.
Заняття 3 (1 год.) Бойова характеристика основних танків, броньованих машин іноземних армій, їх вразливі місця.
Заняття 4 (1 год.) Літаки та вертольоти іноземних армій, тактика їх дій. Переносні зенітні ракетні комплекси. Їх призначення і коротка характеристика.

Тема 2. Дії солдата в бою (8 год.)

Заняття 1 (1 год.) Обов'язки особового складу відділення (рою), взводу (чети). Особиста зброя та екіпіровка солдатів.
Заняття 2 (1 год.) Команди і сигнали управління
Заняття 3 (1 год.) Способи пересування на полі бою під час дії в пішому порядку.
Заняття 4 (1 год.) Поняття про розвідку стежу. Дії у складі стежного відділення.
Заняття 5 (1 год.)* Спостерігач і його обов'язки. Орієнтування на місцевості без карти: сутність та способи орієнтування на місцевості; вибір і використання орієнтирів; цілевказання на місцевості; відлік часу і зоряне небо. Визначення відстаней до цілей за допомогою кутових величин та елементів зброї. Прилади спостереження.
Заняття 6 (1 год.)* Способи ведення розвідки. Розвідка місцевості: завдання і способи розвідки місцевості, розвідка елементів місцевості. Розвідка маршрутів. Рух за азимутами.
Заняття 7 (1 год.)* Солдат у наступі. Отримання завдання. Висування з вихідного становища до об'єкта атаки. Атака противника.
Заняття 8 (1 год.)* Солдат в обороні. Поняття про вогневу позицію в обороні. Вимоги до вибору місця для ведення вогню і спостереження. Взаємодія на позиції відділення і з сусідами. Складання бойових графічних документів.

Тема 3. Тактичне маскування та інженерне забезпечення (2 год.)

Заняття 1 (1 год.)* Табельні та підручні маскувальні засоби. Порядок обладнання шанця для автоматника, кулеметника, гранатометника. Особливості обладнання позиції снайпера. Позиції відділення і взводу в польових умовах, а також при обороні в особливих умовах: у місті, в горах, в лісі. Будівництво найпростіших польових житлових будівель.

Заняття 2 (1 год.)* Влаштування мінно-вибухових та невибухових загороджень. Вибухові речовини та пристрої. Основні типи протитанкових та протипіхотних мін, їх технічні характеристики, способи застосування (встановлення) та демаскуючі ознаки. Розмінування.

Тема 4. Дії солдата в бою у складі механізованого відділення (рою) (8 год.)

Заняття 1 (1 год.)* Похідний і бойовий порядок механізованого відділення та його дії під час маршу та переходу у наступ. Одержання завдання на наступ, висування на рубіж атаки, атака з подоланням мінно-вибухових та інших інженерних перешкод, знищення противника на передньому краї. Подолання ділянок місцевості з радіоактивним зараженням.

Заняття 2 (1 год.)* Особливості наступу відділення в особливих умовах: місто, гори, ліс.

Заняття 3 (1 год.)* Механізоване відділення в обороні. Одержання завдання на оборону. Зайняття вогневої позиції, її інженерне обладнання та маскування. Дії з початком вогневої підготовки, при відбитті повітряного нальоту противника. Дії під час нападу із застосуванням зброї масового знищення, відбиття атаки противника.

Заняття 4 (2 год.)* Особливості оборони відділення в особливих умовах: місто, гори, ліс. Пристосування місцевих предметів до бою. Використання підземних комунікацій та споруд під час ведення бою в місті.

Заняття 5 (1 год.)* Розташування на місці і сторожова охорона. Організація взаємодії. Патруль. Секрет. Сторожовий пост.

Заняття 6 (2 год.)* Механізоване відділення і взвод у складі розвідувальної групи. Дії розвідгрупи під час організації та здійснення засідки, пошуку, наскоку.

III. Прикладна фізична підготовка (21 год.)

Тема 1. Гімнастика (2 год.)*

Визначення рівня фізичної підготовленості молоді за державними тестами і нормативами.

Тема 2. Подолання перешкод (2 год.)

Подолання єдиної смуги перешкод по елементах і в цілому.

Тема 3. Рукопашний бій (17 год.)

Прийоми рукопашного бою, страхування і самострахування при падінні. Захист підставкою рук від ударів рукою, ногою, ножем. Загин руки за спину. Самозахист при нападі противника з вогнепальною зброєю. Задня і передня підніжки, больові прийоми та удушення, зв'язування противника, звільнення від захватів. Уколи багнетом, удари прикладом, ножем, лопатою, рукою або ногою.

Комплексні тренування.

IV. Основи цивільного захисту

Цивільна оборона (21 год.)

Тема 1. Цивільна оборона країни (1 год.)

Цивільна оборона — складова частина системи національної безпеки України.

Роль і завдання цивільної оборони. Обов'язки учнів щодо вивчення тем, які передбачає курс цивільної оборони.

Тема 2. Зброя масового знищення і сучасні звичайні засоби ураження та їхні характеристики (3 год.)

Ядерна зброя. Поняття про неї, її бойові властивості. Коротка характеристика уражальних факторів ядерного вибуху. Доза опромінювання, рівень радіації, одиниці їх вимірювання. Особливості уражальної дії нейтронного боєприпасу.

Хімічна зброя.

Біологічна (бактеріологічна) зброя. Способи і ознаки її використання. Коротка характеристика основних видів біологічних (бактеріальних) засобів.

Сучасні звичайні засоби ураження. Боєприпаси об'ємного вибуху. Запалювальна зброя.

Високоточна зброя і способи боротьби з нею.

Тема 3. Аварії, катастрофи, стихійні лиха, СДОР, зброя та їх вплив на людей (3 год.)

Види, причини аварій, катастроф.

Стихійні лиха. Коротка характеристика стихійних лих, землетрусів, повеней, пожеж тощо.

Осередки ураження, що виникають внаслідок аварій, катастроф, стихійних лих. Осередок біологічного (бактеріологічного) ураження, вплив звичайної зброї на людину. Вплив на людей і будівлі уражальних чинників ядерного вибуху. Променева хвороба.

Тема 4. Захист населення у надзвичайних ситуаціях (12 год.)

Заняття 1 (1 год.)* Призначення, тактико-технічні дані, будова і принцип роботи приладів радіаційної розвідки.

Заняття 2 (1 год.)* Призначення, принцип дії, будова, технічна характеристика і застосування військового приладу хімічної розвідки.

Заняття 3 (1 год.)* Основи організації і ведення розвідки на об'єкті в осередку ураження.

Заняття 4 (1 год.) Доведення до населення попереджувального сигналу «Увага всім!». Способи сповіщення населення в разі виникнення загрози нападу противника, загрози чи виникнення стихійних лих, аварій і катастроф. Зміст мовної інформації.

Заняття 5 (1 год.) Дії населення в надзвичайних ситуаціях у мирний і воєнний час. Правила поведінки і дії під час пожежі. Правила поведінки і дії під час повені. Правила поведінки під час землетрусу. Дії під час аварії. Правила поведінки та дії у зоні бактеріологічного зараження. Правила поведінки і дії в зоні радіоактивного забруднення (зараження). Режим радиаційного захисту для непрацюючого населення.

Заняття 6 (1 год.) Способи захисту людей, тварин і рослин.

Заняття 7 (1 год.)* Способи захисту органів дихання людини. Протипилова тканинна маска (ПТМ-1). Ватно-марлева пов'язка. Виготовлення ватно-марлевої пов'язки і користування нею. Респіратор. Призначення, побудова і правила користування респіратором П-2. Зберігання респіраторів. Респіратор ШБ-І («Пелюсток»).

Заняття 8 (1 год.)* Фільтруючі протигази. Призначення і будова, порядок підбору шолому-маски (маски). Перевірка непошкодженості протигазу і його зберігання. Надівання протигазу. Користування пошкодженим протигазом. Промислові та ізолюючі протигази.

Заняття 9 (1 год.)* Медичні засоби захисту і профілактики. Аптечка індивідуальна АІ-2. Призначення, ліки, порядок прийому ліків. Індивідуальний протихімічний пакет ІПП-8. Призначення, порядок використання ІПП-8. Пакет перев'язувальний індивідуальний. Призначення, порядок використання пакету.

Заняття 10 (1 год.)* Засоби захисту шкіри. Звичайні засоби захисту шкіри. Підвищення захисних властивостей звичайного одягу шляхом додаткової герметизації й просочення. Спеціальні засоби захисту шкіри, призначення, загальна будова. Ізолюючі засоби захисту шкіри — захисний комбінезон (костюм) , легкий захисний костюм Л-1, загальновійськовий захисний комплект (ЗЗК). Використання ЗЗК у вигляді накидки, «плащ у рукава», надівання протигазу. Фільтрувальні засоби захисту шкіри (ЗФО-58).

Заняття 11 (1 год.)* Укриття населення в захисних спорудах. Укриття найпростішого типу відкрита щілина, перекрита щілина. Протирадіаційні укриття: будівлі господарського призначення, ПРУ. Вимоги до ПРУ. Сховища. Вимоги до сховищ, їх будова та оснащення. Розміщення і правила поведінки людей в сховищі. Способи евакуації із заваленого сховища.

Заняття 12 (1 год.)* Санітарна обробка і знезараження. Часткова санітарна обробка. Повна санітарна обробка і порядок її проведення. Знезараження. Дезактивація, дегазація, дезинфекція. Порядок проведення.

Організація і проведення евакуації населення.

Тема 5. Цивільна оборона навчального закладу (2 год.)

Заняття 1 (1 год.) Організаційна структура цивільної оборони навчального закладу. Невоснізовані формування цивільної оборони навчального закладу. Їх призначення та оснащення.

Заняття 2 (1 год.)* Коротка характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт. Завдання, які вирішуються під час їх проведення в осередках ураження і зонах затоплення. Сили і засоби, які залучаються при проведенні рятувальних й інших невідкладних робіт.

V. Основи медико-санітарної підготовки

Медико-санітарна підготовка (8 год.)

Тема 1. Надання першої допомоги при кровотечах, переломах кісток, опіках, відмороженнях і електротравмах (8 год.)

Заняття 1 (1 год.)* Основи організації медичної служби цивільної оборони. Перша допомога і її значення для наступної лікарської допомоги.

Заняття 2 (2 год.)* Поняття про рану. Класифікація ран. Види кровотечі. Правила накладання стерильних пов'язок. Накладання кровоспинного джгута і закрутки на стегно і плече. Прийоми користування шприцом-тюбиком. Профілактика ускладнення ран.

Заняття 3 (2 год.)* Поняття про переломи кісток і їх ознаки. Види переломів. Правила надання першої допомоги при переломах кісток. Табельні і підручні засоби іммобілізації. Накладання шин з підручного матеріалу при переломах плеча, передпліччя, стегна, гомілки.

Заняття 4 (2 год.)* Поняття про опіки, відмороження і електротравми. Профілактика обморожень. Перша допомога при опіках, відмороженнях і електротравмах. Способи визначення зупинки серцевої діяльності і припинення дихання. Порядок проведення штучної вентиляції легенів і непрямого масажу серця.

Заняття 5 (1 год.)* Способи перенесення поранених, з переломами кінцівок та опіками за допомогою табельних та підручних засобів.

VI. Психологічна підготовка (6 год.)

Тема 1. Поняття про психіку військовослужбовця (1 год.).

Фактори, що обумовлюють напруження психічної діяльності у воїнів. Психічна готовність до їх уникнення.

Тема 2. Новітні форми воєнного протистояння. Психологічна війна (2 год.)

Поняття психологічної війни. Види впливу у психологічній війні. Зміст психологічного впливу з воєнною метою.

Тема 3. Специфіка психологічних операцій у ході бойових дій (2 год.)

Формування у противника негативної установки по відношенню до війни. Дискредитація політичного керівництва і воєнного командування противника. Розпалювання соціальних, етнічних та інших протиріч. Заходи зниження бойового духу супротивника в ході оборонних і наступальних операцій. Спонування противника до здачі в полон.

Тема 4. Специфіка форм і методів психологічної війни (1 год.)*

Психологічний вплив через засоби масової інформації.

* Проводиться на навчально-польових зборах.

СПЕЦКУРСИ

1. Історія українського війська від княжих часів до відродження і розбудови Збройних Сил України.
2. Правові основи військової служби.
3. Основи психологічної підготовки до захисту Вітчизни.
4. Основи медико-санітарної підготовки з елементами психологічної підготовки.
5. Основи цивільного захисту з елементами психологічної підготовки.

ФАКУЛЬТАТИВИ

1. Рукопашний бій.
2. Плавання.

ДЕРЖАВНІ ТЕСТИ І НОРМАТИВИ
ОЦІНКИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTI МОЛОДИ

Перелік обов'язкових елементів навчально-матеріальної бази

1. Кабінет допризовної підготовки.
2. Кімната для зберігання зброї
3. Кімната (музей, куточок) бойової слави
4. Майданчик для проведення занять зі муштрової підготовки
5. Місце для вивчення обов'язків стійкового
6. Місце для вивчення обов'язків днювальника
7. Виносне обладнання:
 - а) стрічки та шворні для позначення габариту при виконанні вправ № 1, 2 з кидання ручних гранат
 - б) прапорці: 10 червоних, 10 білих
 - в) макет (надібок) гранати РГД-5 масою 310 гр 5 шт
 - г) комплект плакатів з муштрового впорядку
 - д) дзеркало для особистої перевірки правильності виконання муштрових прийомів

Додаток 2

**Табель
постачання озброєнням та майном шкіл
для проведення занять з допризовної підготовки**

Необхідно мати на одну школу:

- I. Артилерійське озброєння.
- II. Засоби інженерного озброєння.
- III. Навчальне майно і посібники.

№№ п/п	Н а з в а	Одиниця виміру	Кількість за числом навчальних груп (класів)		Термін служби (років)
			до 5 груп (класів)	від 6 груп (класів) і більше	
I. Артилерійське озброєння					
Стрілецьке озброєння (учбове)					
1.	7,62 мм автомати АК з магазинами і приладдям	шт. 1	2		Безтерміново
2.	Дрібнокаліброві гвинтівки ТОЗ--8 (ТОЗ-12) з приладдям	шт. 2	2		- " -
3.	Командирські ящики	шт. 1	1	20 років	- " -
4.	Станки націльні	шт. 1	1		- " -
Боєприпаси (учбові)					
шт.					
5.	7,62 мм набой зразка 1943 року	шт. 60	120		Безтерміново
6.	Ручні гранати:				
	- оборонні	шт. 1	2		- " -
	- наступальні	шт. 1	2		- " -
Норми витрати набоїв на практичні стрільби для одного учня на весь період навчання:					
	- 7,62 мм бойові набой зразка 1943 року (для юнаків);	шт. 9	9		- " -
	- дрібнокаліброві набой	шт. 16	16		
Бойові статuti Сухопутних військ (взвод, відділення, танк)					
		шт. 1	1		Безтерміново
II. Засоби інженерного озброєння					
7.	Лопати піхотні з чохлами	шт. 7	14		Безтерміново
8.	Учебні міни:				
	- ОЗМ-72	шт. 2	4		5 років
	- МОН-50	шт. 2	4		5 років
	- ПМН-2	шт. 2	4		5 років
	- ТМ-57	шт. 2	4		5 років
	- ТМ-62М	шт. 2	4		5 років
9.	Учебні запальники:				
	- МУВ-3	шт. 6	12		2 роки
	- МВЗ-62	шт. 2	4		5 років

	- МВЗ-57	шт.	5	10	5 років
10.	Учебні запали до запальників МД-5М	шт.	1	2	5 років
11.	Міношукач	шт.	1	2	Безтерміново
12.	Комплекти розмінування «КР»	шт.	1	2	10 років

Навчальні посібники:

13.	Настанови з інженерної підготовки	шт.	1	1	7 років
14.	Плакати:				
	- міни;	комп.	1	2	5 років
	- міношукачі	шт.	1	2	5 років

Додаток 3

**Табель
оснащення загальноосвітніх шкіл учбовим майном
для підготовки учнів до цивільної оборони (забезпечуються згідно заявок,
поданих у відповідні штаби цивільної оборони)**

№№ п/п	Н а з в а	Одиниця виміру	Середні загальноосвітні школи
1.	Протигаз фільтруючий	шт.	60
2.	Протигаз дитячий	шт.	50
3.	Респіратор	шт.	30
4.	Противопорова маска з тканини	шт.	5
5.	Ватно-марлева пов'язка	шт.	5
6.	Протигаз (в розрізі)	шт.	1
7.	Ренгенометр	шт.	1
8.	Радіометр	шт.	1
9.	Прилад хімічної розвідки	шт.	1
10.	Захисний костюм (комбінезон)	шт.	2
11.	Чоботи гумові	пари	2
12.	Рукавиці захисні	шт.	2
13.	Носилки санітарні	шт.	2
14.	Сумки санітарні	шт.	2
15.	Індивідуальний перев'язувальний пакет	шт.	10
16.	Індивідуальний протихімічний пакет	шт.	10
17.	Аптечка індивідуальна	шт.	10
18.	Учебний набір дегазуючих речовин	компл.	2
19.	Плакати з цивільної оборони	шт.	3
20.	Діафільми, відеофільми з цивільної оборони	шт.	2
21.	Набір знаків огороження для носіння (КЗ0-1)	шт.	1
22.	Проектор	шт.	1
23.	Макет найпростішого укриття (в розрізі)	шт.	1
24.	Макет об'єкта господарського призначення	шт.	1

Додаток 4

**Табель
навчального обладнання, майна, підручників та
навчально-наочних посібників обов'язкових у кабінетах
допризовної підготовки загальноосвітніх шкіл
(забезпечуються органами освіти)**

№№ п/п	Н а з в а	Одиниця виміру	Кількість
1.	Статуту Збройних Сил України	шт.	2
2.	Підручник з допризовної підготовки	шт.	2
3.	Настанови зі стрілецької справи та інші навчально-методичні посібники	шт.	8 - 10
4.	Плакати з будови автомата АК	шт.	1
5.	Макети і станки для показу роботи частин і механізмів автомата	шт.	3 - 4
6.	Плакати з будови кулеметів РКК і КК	шт.	1
7.	Плакати з будови 7,62 мм снайперської гвинтівки СГД	шт.	1
8.	Плакати з будови ручного протитанкового гранатомета РПГ-7	шт.	1
9.	Плакати з основ і правил стрільби із стрілецької зброї	шт.	1

10.	Плакати із загальної будови та маркування ручних гранат	шт.	1
11.	Плакати з муштрової підготовки	шт.	1
12.	Плакати з будови малокаліберної гвинтівки	шт.	1
13.	Відеофільми, CD	шт.	8 -10
14.	Плакати «План місцевості та умовні знаки»	шт.	2
15.	Література та наочні посібники з військово-патріотичного виховання	шт.	8 -10
16.	Пневматичні гвинтівки. Зберігаються в кімнатах для збереження зброї	шт.	3
17.	Пневматичні пістолети. Зберігання в кімнатах для збереження зброї	шт.	2
18.	Комп'ютер	шт.	1
19.	Телевізор	шт.	1
20.	Муштровий впоряд	шт.	1
21.	Хрестоматія з військово-патріотичного виховання	шт.	1

Додаток 5

**Табель
майна для проведення навчальних занять
з медико-санітарної підготовки в загальноосвітніх школах**

№№ п/п	Н а з в а	Одиниця виміру	Кількість на школу	Термін служби
1.	Аптечка індивідуальна	шт.	4	2 роки
2.	Банки кровососні	шт.	20	- " -
3.	Бинт марлевий 10 x 5 см	шт.	20	1 рік
4.	Булавки безпечні	шт.	20	- " -
5.	Вата гігроскопічна нестерильна в пачках по 500 г	пачка	10	- " -
6.	Вата компресна в пачках по 100.0 г	-"	5	- " -
7.	Повітроводна трубка «рот у рот»	шт.	1	Безтерміново
8.	Лійка скляна	шт.	2	- " -
9.	Грілка	шт.	1	- " -
10.	Джгут кровоспинний гумовий	шт.	10	3 роки
11.	Шприци одноразові, 10 мл, з голками	шт.	10	2 роки
12.	Зонд шлунковий товстий	шт.	2	Безтерміново
13.	Індивідуальний перев'язувальний пакет	шт.	10	1 рік
14.	Хусточка перев'язувальна	шт.	20	2 роки
15.	Кровоспинний затискач прями	шт.	1	- " -
16.	Чашка Есмарха з приладдям до неї	компл.	1	Безтерміново
17.	Папір (поліетилен) компресний	лист	20	1 рік
18.	Поліетилен підкладний	м2	2	2 роки
19.	Настойка йоду у флаконах	фл.	1	1 рік
20.	Ножиці для перев'язувального матеріалу, прями	шт.	1	Безтерміново
21.	Нарукавна пов'язка (виготовляється учнями)	шт.	10	1 рік
22.	Пов'язка мала стерильна	шт.	10	1 рік
23.	Пов'язка велика стерильна	шт.	10	1 рік
24.	Рушники	шт.	1	2 роки
25.	Пінцет хірургічний	шт.	1	Безтерміново
26.	Поільник	шт.	1	- " -
27.	Простирadlo	шт.	1	2 роки
28.	Система для переливання крові та рідини	шт.	2	Безтерміново
29.	Хлорамін та інші деззасоби	г	200	1 рік
30.	Шприц-тюбик (без наповнювача)	шт.	10	2 роки
31.	Шинний матеріал (цупкі шмати картону, рейки і т. п. довжиною 1,5 м, — 10 штук, і 70-90 см — 20 штук, та інші підручні матеріали			
32.	Комплект таблиць «Надання першої допомоги»	компл.	1	Безтерміново
33.	Методичний посібник для викладача	шт.	1	- " -
34.	Підручник з медичної підготовки	- " -	1	- " -
35.	Відеофільми за тематикою програми	- " -	5 - 6	- " -
36.	Література з військово-патріотичного виховання дівчат	-"	8 -10	Безтерміново
37.	Настанова з медичного забезпечення Сухопутних військ (з'єднання, частина, підрозділ) на воєнний час	-"	1	Безтерміново

ПРОГРАМИ
допризовної підготовки
(для вищих навчальних закладів I і II рівнів акредитації,
професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів)
рекомендованих до виконання навчальними закладами всіх типів
у 2003 — 2004 навчальному році

Програма узгоджена з Міністерством оборони та рекомендованою рішенням всеукраїнської науково-методичної конференції з питання: «Шляхи реалізації Концепції допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання» (25 — 27.02.2003 року м. Миколаїв)

Підписано до друку 10.06.03. папір офсетний.
Гарнітура «Times New Roman». Формат 60x90/16.
Друк на різнографі. Ум. друк арк. 7,5. Обл.-вид. арк. 8.
Замовлення № 118. Тираж 500 прим.

54030, м. Миколаїв, вул. Нікольська, 24
Миколаївський державний університет
Редакційно-видавничий відділ
т. 8(0512)35-35-36, т./ф. 8(512) 35-03-52

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 604 від 19.09.2001 р.